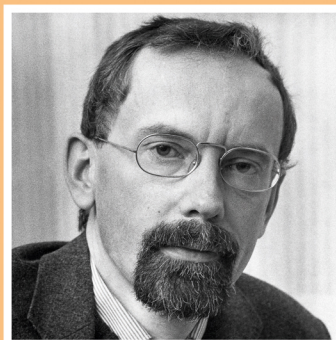
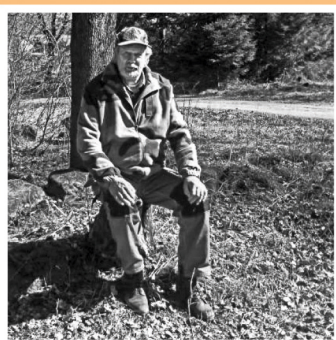
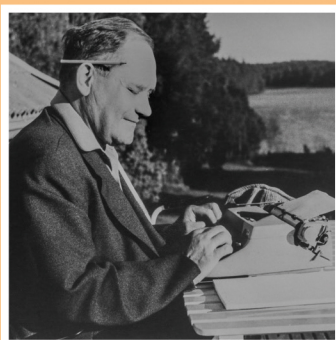

Karta
öfver
alla egorna till 4^{dels} hemman
STENSTORP
uti
Wånga Socken, Risinge Tingslag
och
Ostergötlands län
Upprättad — år — 1864.

Finn Pedersen

Stenstorps by i Vånga socken

**Geografisk information om bebyggelsen
över tid och andra iakttagelser**

Innehåll

1	Introduktion	11
2	Gårdar och torp i Stenstorp.....	13
2.1	Stenstorp ca 1613-	18
2.1.1	Husgrund första boplatsen i Stenstorp återupptäckt.....	26
2.1.2	Ett mekaniskt snille arrenderar Stenstorp B.....	28
2.2	Öna 1882-1934.....	30
2.3	Sunnorp.....	31
2.4	Sjöbacka 1830-talet.....	33
2.4.1	Linugnen vid Sjöbacka	34
2.5	Norrängen 1862-1915.....	35
2.6	Marieberg 1873-1921	37
2.7	Norralund 1875-1963	39
2.8	Grindstugan 1845-1874, Grinden 1890-talet.....	40
2.9	Sjöstugan 1941-	43
2.10	Knallen 1891-1923	43
2.11	Källberget 1833-1902	45
2.12	Vadsjötorp 1807-1874, Vadsjön 1880-.....	47
2.12.1	Ladan från Vadsjön återupptäckt.....	49
2.13	Stora Wadsjötorp 1676-1749	53
2.13.1	Stora Wadsjötorp återupptäckt.....	55
2.14	GPS-koordinater	58
2.15	Resultat: Uppdatering av Forssök	59
2.15.1	Marieberg, lämningsnr L2019:4721	60
2.15.2	Grindstugan, lämningsnr L2019:4709	60
2.15.3	Knallen, lämningsnr L2019:4717	61
2.15.4	Källberget, lämningsnr L2019:4710	61
2.15.5	Vadsjötorp, lämningsnr L2019:4730	62
2.15.6	Stora Wadsjötorp, lämningsnr L2019:4728.....	62
2.16	Ej registrerade lämningar	62
2.16.1	Ursprungliga Stenstorp	62
2.16.2	Bykstuga, bro, Stenstorp A.....	63
2.16.3	Badstuga, Stenstorp A.....	63
2.16.4	Jordkällare, Stenstorp B.....	63
2.16.5	Ålbod, Stenstorp B	63

2.16.6 Jordkällare, Vadsjön.....	63
2.16.7 Kolarkoja.....	63
2.16.8 Linugnen, Sjöbacka.....	63
2.17 Kartan ritas om.....	65
3 Samfällt eller oskiftat område.....	66
3.1 Efterlyses: Stenbrott.....	67
4 Andra iakttagelser.....	70
4.1 Vägen mellan Grinden och Vadsjön.....	70
4.1.1 Vägen mellan Grinden och Stenstorp.....	70
4.1.2 Vägen Stenstorp och Vadsjön.....	72
4.2 Vägen mellan Fredriksberg och Vadsjön.....	73
4.2.1 Vägen mellan Fredriksberg och båtplatsen.....	74
4.2.2 Vägen mellan båtplatsen och vändplan.....	74
4.2.3 Vägen mellan vändplan och Vadsjön.....	75
4.2.4 Vägen från vändplan till Stenstorp får en annan dragning.....	75
4.3 Vägarna vid Vadsjön.....	76
4.4 Namn på åkrar med mera.....	77
4.4.1 Lindsfall.....	78
4.5 Grindar i Stenstorp.....	80
4.6 Stenstorptegel.....	82
4.7 Skogsarbetaren Jocke.....	82
4.8 Skola.....	84
4.9 Smedjor.....	84
4.10 Sjösenkning av Sundbågarna och Källargölen.....	84
4.11 Jakt och fiske.....	84
4.11.1 Jakt.....	84
4.11.2 Fiske.....	86
4.12 Fauna.....	87
4.12.1 Varg.....	87
4.12.2 Ål och öring.....	89
4.12.3 Biodling.....	91
4.12.4 Fågel.....	92
4.13 Natur.....	92
4.13.1 Källan vid Stora Sundbogen.....	92
4.13.2 Silesår.....	92
4.13.3 Ek.....	93
4.13.4 Röda näckrosor.....	93

4.14 Folktro	94
4.15 Amerikafebern.....	94
4.16 Kolarkojor	95
4.17 Referenser från Ortnamnsregistret	96
4.17.1 Källargölen	96
4.17.2 Lindsfall	96
4.17.3 Sjöängen	96
4.17.4 Stensjötäppan	96
5 Nuvarande torp med beskrivningar	97
5.1 Stenstorp A	97
5.2 Stenstorp B	100
5.3 Sjöbacka	104
5.3.1 Byggnader på Sjöbacka	105
5.4 Norralund 1 och Norralund 3	107
5.5 Norralund 2, Marieberg, ”Kupa”	109
5.6 Grinden	110
5.7 Sjöstugan	113
5.8 Vadsjön (Furhoff).....	115
5.9 Vadsjön (Tielman)	118
5.9.1 Nya vägen till Tielmans	119
5.10 Kusinerna i Stenstorp	119
6 Noterat utanför Stenstorp.....	121
6.1 Digerdöden, pesten.....	121
6.2 Varg	122
6.3 Tolskepp	122
6.3.1 Namnet Tolskepp	122
6.3.2 Pestkyrkogård.....	122
6.3.3 Tolskeppegruvan	122
6.3.4 Luffarekavel, brandvakt	123
6.3.5 Ändbro 1840-talet-1914	124
6.3.6 Vargskuttet	125
6.3.7 Stenyxor.....	125
6.4 Äskemålen.....	126
6.5 Brink	126
7 Avslutande kommentarer	127
7.1 Kommentarer om referenser.....	128
7.2 Kommentarer om namn i Stenstorp	129

7.3 Oavslutat arbete	130
8 Referenser	133
8.1 Personer	135
9 Register	136
9.1 Ortnamnsregistret, Östergötlands län, Vånga socken	136
9.2 Kartor	137
9.2.1 Namn från kartor	139
9.3 Övriga använda register	140
9.3.1 Vånga Hembygdsarkiv	140
9.3.2 Fornsök	141
9.3.3 Riksarkivet	141
9.3.4 ArkivDigital	141
10 Personregister	142
11 Appendix	147
11.1 Lindblad, Lars, Torpställen i Vånga, Pärn i Vånga hembygdsarkiv ..	147
11.2 Olsson, Gustaf E, Uppteckning om Stenstorp från Johan Andersson, Östergötland vol 16 Vånga, mapp Stenstorp. EU 48064	152
11.3 Olsson, Bengt, PM om Stenstorps äldre historia, 1979-07-09	158
11.4 Olsson, Gustaf E, Uppteckning om laga skifte i Stenstorp 1863 och intervju Edla Olsson, Östergötland vol 16 Vånga, mapp Stenstorp. EU 48064	171
11.5 Furhoff, Lars, Anteckningar om Vadsjöns historia, Promemoria..	175
11.6 Dokumenthantering	180

1 Introduktion

I artikeln ”Stenstorps by i Vånga socken” [1] studerade Lars Furhoff levnadsvillkoren i Stenstorp över tid. Stenstorp är kopplad till bergsnäringen. Tolskepegruvan ligger ca 2 km från Stenstorp och så fanns Vånga¹ storgruva. Hyttor fanns i Tolskepp och Boberg, de behövde arbetare och träkol. Träkol kan även ha levererats till Finspångs bruk. Efter bergsnäringens nedgång levererades virke till t ex Norrköping och en virkeshandlare bodde på Källberget och hade såg vid ”Skvala” i Tolskepp [2]. När sulfittfabrikerna i Skärblacka och Ljusfors uppstår levereras massaved dit [1]. Furhoffs artikel innehåller uppgifter om tidig historia, nyodling, sjösänkning, åkerareal och invånarantal. Lars Furhoff skrev ”Vånga - en bergsbygd och dess förvandling” [3] senare.

I Stenstorp finns idag två fastigheter som båda kallas Stenstorp och kanske var det så även i äldre tider. I texten kallas de Stenstorp A (ligger inte vid sjön) och Stenstorp B (ligger vid sjön), för att skilja dem åt. Beteckningarna är från kartan Laga skifte 1867 (05-VGA-149), den enda referens med inbördes namn som jag hittat. Det visar sig att även Gustaf E Olsson använde de beteckningarna i [2].

Torpen som Lars Furhoff räknar upp i [1] är

- Öna
- Norrängen
- Marieberg
- Norralund
- Grindstugan
- Knallen
- Källberget
- Vadsjötorp

Det finns två torp till i trakten, som inte ligger på Stenstorps ägor

- Sunnorp
- Sjöbacka

---

¹ Vånga, Wanga, betyder område, gården, hagar. Jmf östgötsk dialekt vånge, område, inhägnad åkerlapp.

Det finns två avstyckningar från 40-talet som inte är med på listan.

- Sjöstugan, avstyckad från Grinden
- Tielmans hus, avstyckad från Vadsjön

Lars Furhoff nämner Stora Wadsjötorpet, som låg öster om södra Stora Vadsjön. Det är inte med i listan på torp, det låg inte på Stenstorps ägor.

Förutom att verifiera de olika torpens lägen, så finns på kartorna information om samfällt eller oskiftat område och även de pekas ut.

- Bykplatsen
- Grustaget
- Lertaget

För att få en fullständig bild över tid finns ett kapitel om torp/stugor och dess senaste ägare.

Det finns ett omnämnt torp som inte hittats på någon karta, Marieberg, även kallad Kupa. Det var ett mysterium som tog två år att lösa. En tidigare okänd husgrund har hittats på Stenstorp B och identifierats från kartorna. Ett tidigt torp i trakten, Stora Wadsjötorp, har återupptäckts med hjälp av en karta från 1700-talet kombinerad med en satellitbild. Jag hoppas att läsaren finner lika mycket nöje som mig i att spåra information från dåtid in i nutid.

2 Gårdar och torp i Stenstorp

Det är skillnad på gårdar och torp och det finns även andra benämningar som inte används längre, t ex förpantningslägenhet². För att förenkla görs här ingen skillnad på de olika typerna, inga efterforskningar har gjorts vad som är vad. Stenstorp var inte ett torp, det var från början en gård, senare flera gårdar. Vid genomgången av gårdar/torp används följande disposition.

- Rubriken anger namnet på gården/torpet, samt de år torpet existerade enligt [1]. Årtal finns även i [9] och för Stora Wadsjötorp i [14]
- Äldre referenser till gården/torpet
- Kartor som visar gården/torpet, med kommentarer
- Foto och kommentarer på gården/torpet från nutid

GPS-koordinater till utrivna torp finns samlade i en tabell och det finns en tabell med GPS-koordinater för övriga lämningar.

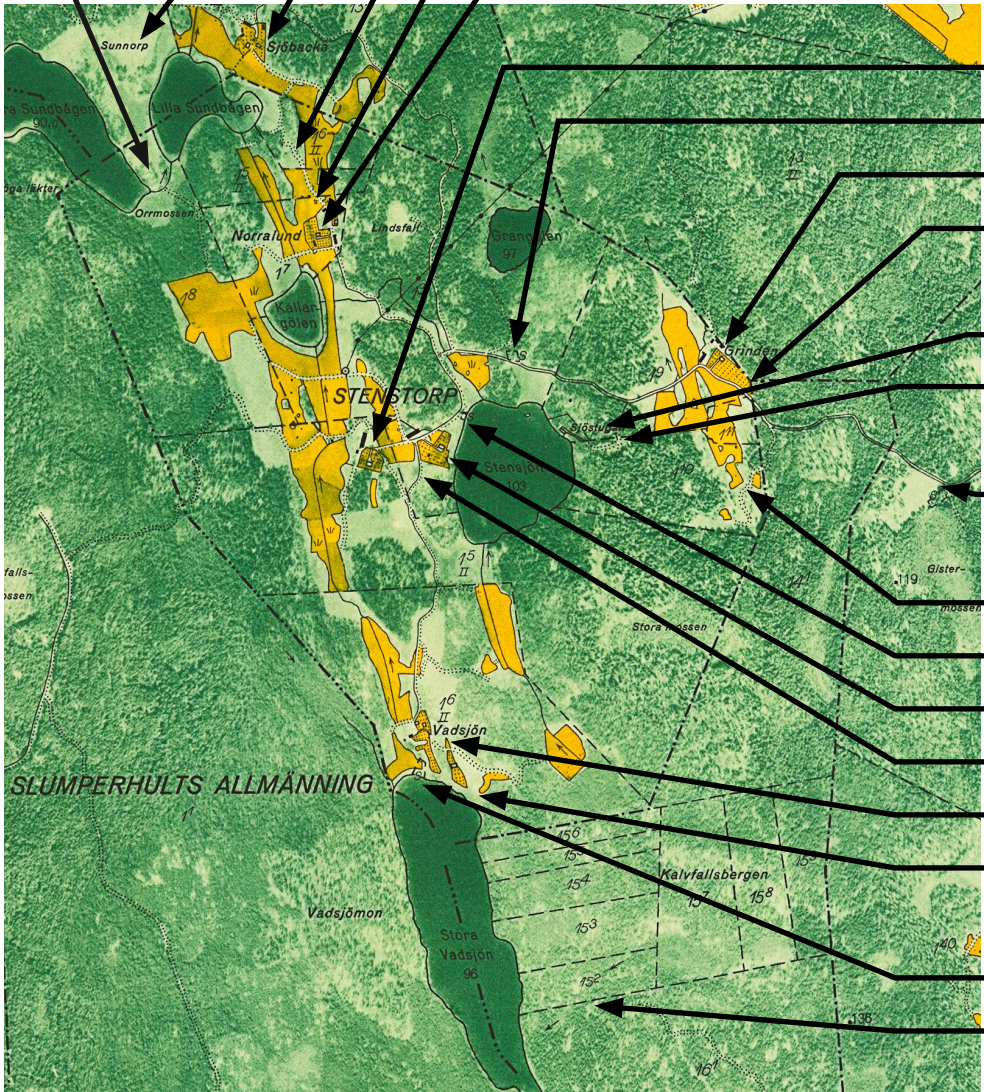
---

² Text hämtad från Internet.

”En lägenhet är en avstyckad fastighet som inte är mantalssatt (är den mantalssatt är den en gård). Observera att en lägenhet alltså inte är ett torp; ett torp är inte en självständig fastighet, utan en del av den gård det lyder under (men lägenheten kan naturligtvis ha varit ett torp innan den avstyckades).

Är lägenheten förpantad, så är den lämnad som pant, in-tecknad helt enkelt.

Förpantningshavaren är då den som fått panten, d.v.s. den som lånat ut pengarna (eller vad nu lägenheten har lämnats som pant för).”

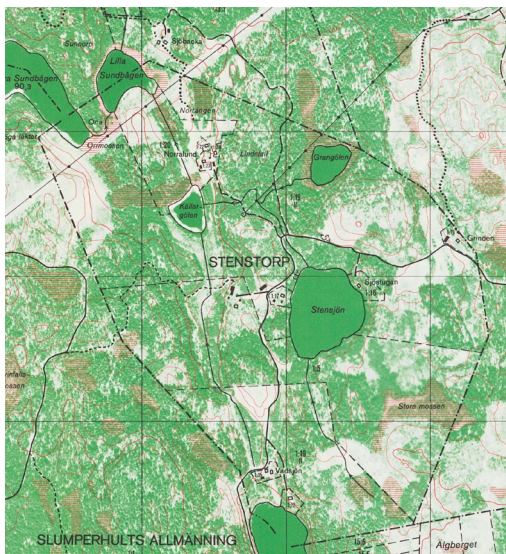
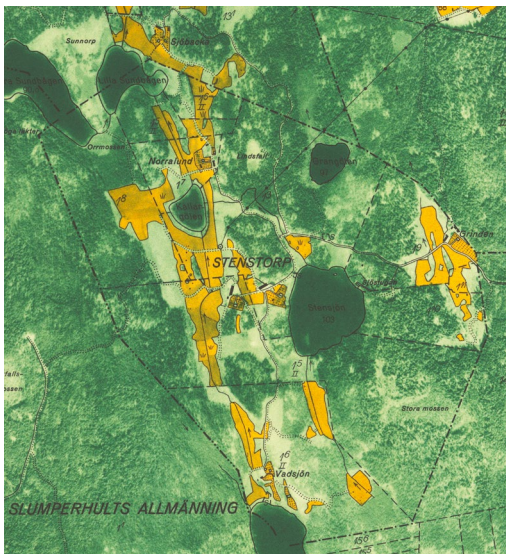

Öna
Sunnorp
Sjöbacka
Norrängen
Marieberg
Norrallund

Stenstorp A
Grustag
Grinden
Grindstugan

Sjöstugan
Knallen

Ändbro

Källberget
Bykplats
Stenstorp B
Husgrund Stenstorp
Vadsjön
Vadsjötorp

Lertag
Stora Wadsjötorp

Kartan visar ungefärlig position för gårdarna/torpen och samfällda områden.

- Understrukna torp är utrivna
- Utrivna torp som finns i Fornsök markeras i svart
- Utrivna torp som inte finns i Fornsök markeras i rött
- Utrivna torp som inte finns i Fornsök men har en skylt uppsatt av hembygdsföreningen markeras i blått

Det finns en sak att illustrera innan fortsättningen, för att visa på skillnaden mellan dagens Stenstorp och Stenstorp så sent som på 1970-talet. Det är transformationen från jordbruksbygd till granplantering. En jämförelse av Stenstorp på kartorna från 1948 och 1980 talar sitt tydliga språk. Åkrar och före detta åkrar, markerade gula, har försvunnit. Likaså många skogsvägar. Tidigare såg man t ex Källargölen från Stenstorp A och det var ett öppet landskap vid Grinden, Stenstorp och Vadsjön.

Gustav II Adolf
 Kristina

Stenstorp
Stenstorp A
Stenstorp B

Öna
Norrallund
Norrallund 3
Marieberg
Norrängen
Sunnorp
Sjöbacka

Sjöstugan
Knallen
Grinden
Grindstugan
Källberget

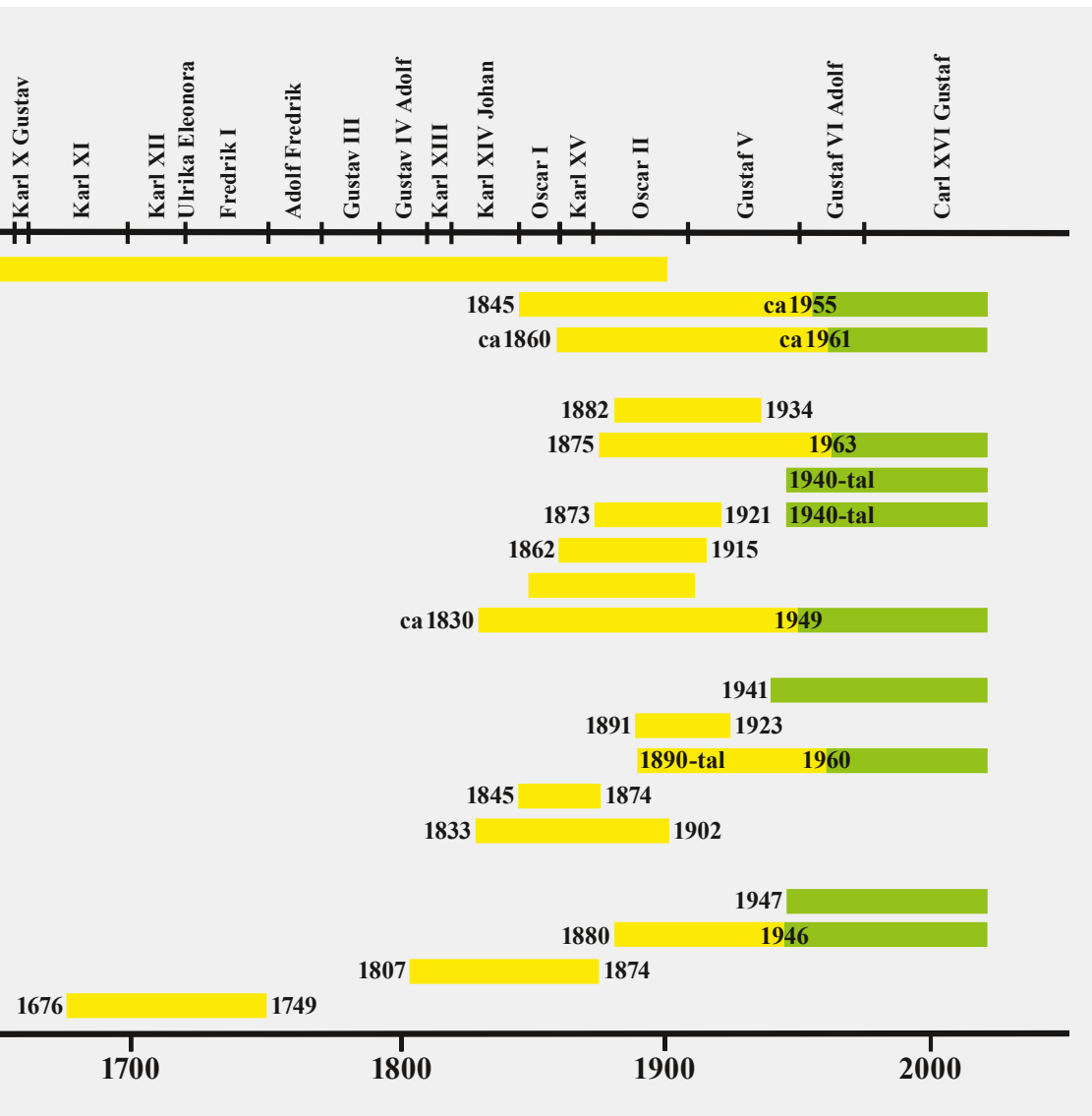
Vadsjön (Tielman)
Vadsjön (Furhoff)
Vadsjötorp
Stora Wadsjötorp

ca 1613

1600

Ett individuellt sätt att beskriva omvandlingen från jordbruksbygd är att illustrera varje torp för sig. Torp uppstår som jordbruk, men vid en tidpunkt läggs jordbruket och djurhållningen ner. Det är givetvis mer komplicerat än så, Rolf Wennerström berättade att Stenstorp B brukade jorden på Stenstorp A och även på Vadsjön. I två fall tillkommer byggnader, en jaktstuga (Sjöstugan) och en sommarstuga (Tielmans på Vadsjön). Exakta årtal är svårt att få fram för alla torp. Gult representerar jordbruk och grönt sommarstuga.

2.1 Stenstorp ca 1613-

Vid socknens v gräns, 4 gårdar [Stenstorp]

I ett PM om Stenstorps äldre historia [14] skriver Bengt Olsson att en Anders bodde i Stenstorp ca 1613. Något senare, 1627, omnämns Stenstorp som jordbruk.

Första boplatsen skall ha varit på höjden rakt väster om Stensjön [1, sid 54]

I [4] finns två referenser till Stenstorp. I den ena säger A P Larsson (f 1854) att ”Drottning Kärsti gav gården till boställe åt en skogvaktare”. Drottning Kärsti är Drottning Christina. Gåvan (om den stämmer) borde skett mellan 1632 och 1641, eftersom Drottning Christina sålde Stenstorp till Louis de Geer 1641 [1]. Den andra säger att ”Stenstorps by skall fordon ha stått på gårdet nordväst ut. Man hittade stenfötar efter hus, när det odlades.” Det är svårt att veta vilket gårde det gäller, men från kartan nedan hamnar man på gården mot Sundbogen, vilket är en annan plats än idag.

I uthäradsynen 1669 [14] beskrivs att både Stenstorp och Äskemålen³, som de Geer köpt av kronan 30 år tidigare, är uppbyggda på Wånga Bergslags Allmänning.

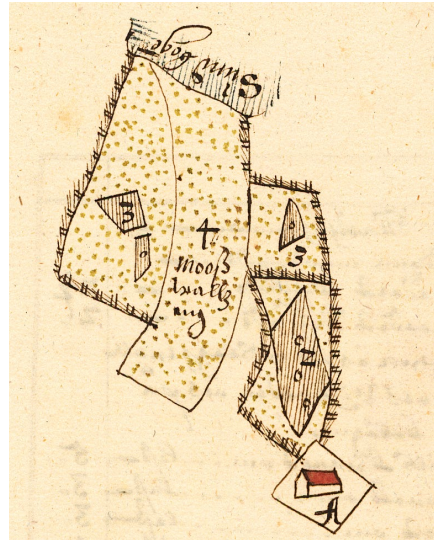
Den 2 mars 1676 [14] gör de Geer ett byte med Måns Jönsson i Ringtorp. Enligt bytesbrevet byter de Geer ¼-dels hemman Stenstorp mot Måns Jönssons ¼-dels hemman Ringtorp. Måns flyttar till Stenstorp.

Vid häradstinget den 22 juni 1683 [14] förblev Rätten vid sin dom den 16 augusti 1670, att Stenstorp definieras i proportion till hemmansräntan och skall skiljas från Allmänningen.

---

³ Förslagsvis av ”äske” (ask, askbestånd) och ”måla” (nyodling mot arrende eller odlarlön, vanligt i södra Östergötland).

På Geometrisk ägoavmätning 1638 (Vånga socken Stenstorp nr 1) ser man (Stora) Sundbogen och en byggnad. Den kan motsvara beskrivningen av fyndet av stenfotar, se ovan. Varken Källargölen eller Stensjön är uttritade, det är svårt att orientera sig.

På Arealavmätning 1694 (05-VGA-4) ligger Stenstorp mellan Stensjön och Källargölen. Antingen är referensen till Sundbogen på Geometrisk ägoavmätning 1638 ovan felaktig, eller så har Stenstorp flyttat till en annan plats 50 år senare⁴. Ett område kallas "Fårehagen" och ovanför "Fårehagen" står det "Kalltompt" (dvs Kalvtomt). Nordöst om Stensjön finns ett annat område "Hästhagen" [5]. Det finns ingen väg markerad till ägora.

⁴ Min egen uppfattning är att Stenstorp flyttat på sig. De gamla kartorna är förvånansvärt korrekta.

Av en händelse förstörde jag upp kartan maximalt, det var så sent som 200522 och ser det ursprungliga Stenstorp. Huset syns ovanför ”Kalftomt” och man ser även en rät vinkel på gårdet precis framför huset. Det går att orientera sig relativt Stensjön. Platsen stämmer med beskrivningen att första boplatsen skall ha varit på höjden rakt väster om Stensjön [1, sid 54], förutom att det kanske inte var den första boplatsen.

På Geometrisk avmätning 1760 (ingen identitet), med norr åt vänster på kartan, syns två byggnader i Stenstorp. Stigen går till den ursprungliga byggnaden närmast sjön. Stigen går österut och passerar utanför kartan ”Andebro Röse”, där det finns två lador som tillhör Tolskepp. Längs bäcken till Källargölen/Sundbogarna finns en

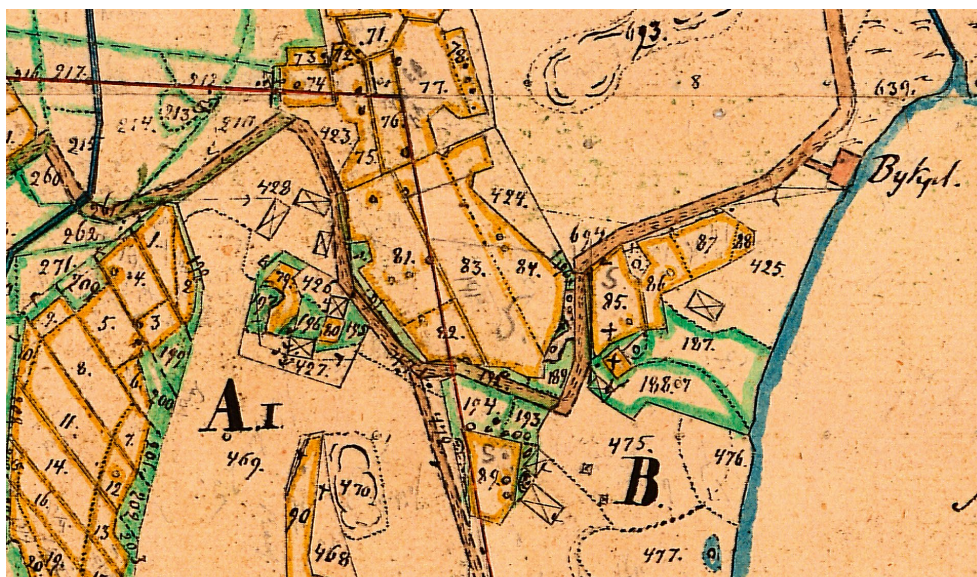
bro vid Stenstorp och ett gammalt broställe över bäcken till Stora Vadsjön. Det är två olika bäckar.

Valborg 2017 tittade jag på bron över bäcken vid Stenstorp, den finns fortfarande kvar. Den är använd av skogsmaskiner, så den är förmodligen förstärkt på något sätt, det ligger en trumma under. Det är för mycket ris och jord för att det skall gå att se hur bron egentligen ser ut.

Jag har hittat namnet på bäcken till Stora Vadsjön på ett enda ställe i materialet. Det är en beskrivning av en uthäradssyn⁵ från 1669 [14]. Synen visades först till ”Wasjöbäcken”, väster om Stenstorp (by). Det gamla brostället över Wasjöbäcken nära Stora Vadsjön har inte gått att hitta.

⁵ Inspektion vid en marktvist, innan dom fälles.

På Arealavmätning 1781 (05-VGA-16) syns två byggnader i Stenstorp. En stig går till den ursprungliga byggnaden. Stigen går österut och passerar utanför kartan ”Andebro Röse”. Nere i vänstra hörnet, dvs norr om Stora Vadsjön, står det ”glt Bro Ställe”, gammalt broställe.

På Laga skifte 1867 (05-VGA-149) finns flera byggnader på gårdarna Stenstorp A och Stenstorp B. Vid Stenstorp A syns ett antal hus, som kommenteras i [2]. Det är ”den präktiga stugan med 2 våningar och källare”, dvs nuvarande boningshus, enligt [8] uppfört 1845. Boden är från Norrängen. Två mindre knutskallehus står i gavel mot varandra, det vänstra är veskullet och det högra var förr svinhus och fårhus. Det finns ett hus till som inte identifieras.

Inga av de tre byggnaderna på gårdsplan finns idag, istället ligger det sten på andra sidan vägen som jag antar kommer från husgrunderna. Det står i [13] att Daniel Persson 1881 får byggnaderna på gårdsplan till Vadsjön. Dagens ladugård (1902, [8]) och loge (1935, [8]) är från senare tid.

Lägg märke till den karakteristiska 90-gradersböjen på vägen mellan "A" och "B", den följer gärdet precis som på kartan Arealavmätning 1694 (05-VGA-4). Lite till vänster om "B" finns en byggnad från första boplatsen, på höjden rakt väster om Stensjön.

Närmare sjön ligger ett hus tydligt markerat, det ligger ungefär där boningshuset vid sjön ligger idag. Kanske är det ett litet hus till höger om 90-gradersböjen.

Uppe till höger syns bykplatsen, en allmän plats. Valborg 2017 tittade jag om det fanns något spår av bykplatsen, men kunde inte se något. En bykstuga kommer senare att ligga där vägen går över bäcken, uppe i vänsterkant på kartan.

På Häradsekonomiska kartan 1868-77 (Stjärnorps J112-55-18) är Stenstorp utmärkt. Husen vid Stenstorp A finns där, se föregående karta. Vad gäller Stenstorp B ser man ett hus vid sjön, ett hus till höger om 90-gradersböjen och två hus i förlängningen av den karakteristiska 90-gradersböjen.

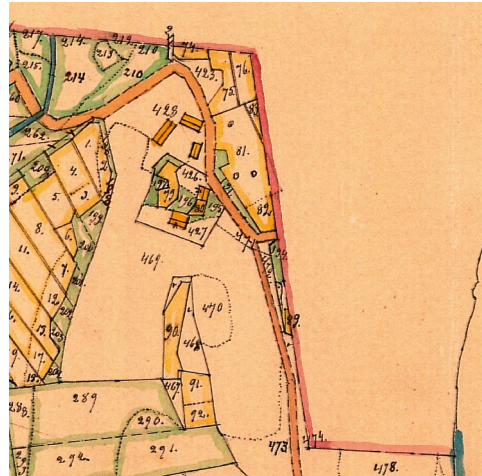
Rödmarkeringen indikerar boningshus [6], dvs boningshuset till Stenstorp B ligger inte där det ligger idag, utan i förlängningen av 90-gradersböjen, "på höjden rakt väster om Stensjön" [1, sid 54]. Stigen söderut går till Vadsjön.

På Generalstabskartan 1878 (Finspång J243-55-1) syns bebyggelsen väster om Stensjön på två platser, Stenstorp A och Stenstorp B.

Hemmansklyvning 1881 (05-VGA-169) gäller Stenstorp A, Stenstorp B är inte med. Det är samma hus som tidigare. De tre byggnaderna på gårdsplan närmast vägen flyttas sedan till Vadsjön [13]. Vägen går fortfarande upp mot sjön via den karakteristiska 90-gradersböjen, det finns en stig rakt söderut mot Vadsjön.

På den Ekonomiska kartan 1948 (Tol-skepp J133-8F9i49) syns Stenstorp A. Det är nuvarande boningshus, svinhus och vedbod, magasin och den tillbyggda ladan. En bykstuga syns till vänster vid den gamla vägen bakom ladan, vid bäcken.

Av Stenstorp B återstår ett boningshus vid sjön. En lada och en stuga på ängen har tillkommit. Enligt [2] är det en undantagsstuga⁶. De två husen vid 90-gradersböjen är borta pga av att vägen har dragits om. Den karakteristiska 90-gradersböjen är borta, den gick söder om åkrarna mitt på kartan. Istället går vägen ner vid ladan vid vägen, alternativt fortsätter vägen mot Vadsjön. Bykplatsen vid Stensjön är markerad.

⁶ Den åldring som sålde sin gård fick ofta flytta till en undantagsstuga på gårdens mark. Undantaget var en sorts pensionssystem för hemmansägare som ofta var noga reglerat i kontrakt. Kontrakten går att hitta i härads- och rådhusrätter.

Sommaren 2015 letade jag reda på Bykstugan vid bäcken bakom ladan. Fotot är tagen från bäcken mot Stens-torp A, ladan skymtar bakom träden och grunden till Bykstugan syns tydligt. Den övervuxna bron är till vänster i fotot.

Oskar Pedersen och moster Birgitta ”Gittan” Ziemke berättade båda att det låg en jordkällare väster om Stensjön, vid sjön söder om den avstyckade tomten från Stenstorp B, dvs den tillhör Stenstorp B. Jordkällaren är 4*3 meter och har förmodligen haft en överbyggnad i trä. GPS-koordinater 58.598817, 15.658800

Det finns en referens till en badstuga, troligen till hela byn, som låg vid Stenstorp A vid en äng som heter Badstugutäppan [2]. Badstugan fyllde flera funktioner, som torkning av lin, säd och malt samt att torka eller röka kött i [29].

Badstugutäppan ligger strax söder om boningshuset Stenstorp A, se kartan i avsnitt 4.4. 200501 letade jag efter badstugan vid Badstugutäppan. Det finns någonting vid sidan av täppan men det går inte att säga vad det är. Bilden är tagen på västra sidan av täppan, mot söder. I bakgrunden syns resterna av Algot Svahns gårdesgård runt täppan. Han hade bikupor där. GPS-koordinater för förmodade badstugan 58.598611, 15.656111.

I uppteckningen om Stenstorp från Johan Andersson (se 11.2) står det ”Långjöreskälla är i dess n. kant. Tryter ej vatten.”. Efter att ha konsulterat expertis, doktoranden Josefin Devine på Namnarkivet i Uppsala, står det klart att det står Långgärdeskälla. Vid en snabbvisit i Stenstorp 200605⁷ letade jag efter en källa i norra änden på Långgärdet, men hittade inget.

Några intressanta uppgifter om byggnaderna finns i referenserna. Stugan vid Stenstorp B låg ca 40 meter väster om nuvarande stuga. [7] Vid laga skiftet 1863 hände ett par saker.

- Två bröder delar på sig, den ena stannar på Stenstorp B och den andra flyttar till Grinden. I delningen verkar det som att de faktiskt delar på

---

⁷ I så kallade coronatider, på hemväg efter att ha tagit färväl av min ingifta morbror Håkan Börjesson.

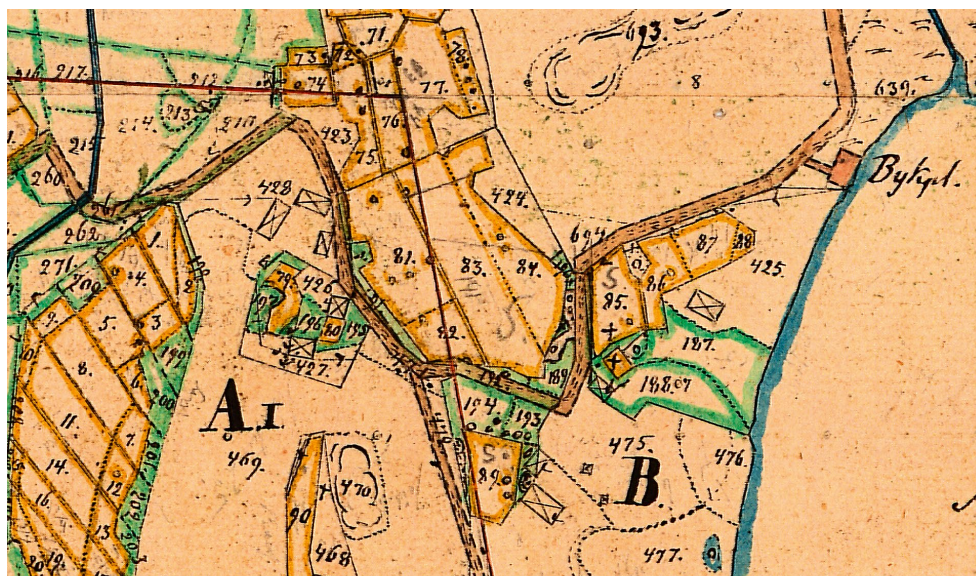
boningshuset i Stenstorp B, plus fler hus [2], så att virke kommer med till Grinden, som står klart 1888 [8]. Boningshuset i Stenstorp B byggs på igen. [2].

- Stenstorp A refereras, redan före skiftet fanns ”den präktiga stugan med 2 våningar och källare”. Tyvärr har inget svar hittats på varför en så stor byggnad uppförts 1845 [8].

2.1.1 Husgrund första bopplatsen i Stenstorp återupptäckt

Den första bopplatsen skall ha varit på höjden rakt väster om Stensjön [1, sid 54]. Den beskrivningen stämmer med kartorna över Stenstorp efter 1638, se ovan. Det finns även förvildade trädgårdsväxter på höjden.

Min far Oskar Pedersen och jag sökte efter husgrunder öster om sjön 170429 och ca kl 17 hittade Oskar ett hörn uppe vid vägen. Vi hittade sedan ett hörn till. Det syns tydligt på kartorna nedan att när 90-gradersböjen tas bort och vägen förlängs till Vadsjön så försvinner det en större rektangulär byggnad. Vägen går rakt över byggnaden. Att det varit ett boningshus på platsen syns tydligt på kartorna, kanske det även funnits en lada. De intelligande markeringarna är Ladtäppan (nr 89) och Ladtomten (nr 193-194). Men stenarna till en av kortsidorna finns kvar. Fler stenar från husgrunder ligger samlade en liten bit bort mot Vadsjön. Jag rensade upp runt husgrunden.

Här är Oskar vid fyndet, GPS-koordinater 58.598900, 15.657683. Ingen referens har hittats som talar om när vägen drogs om.

Min morfar Sture Furhoff, som köpte Vadsjön 1946, hade säkert berättat om husgrunden om han känt till den. Ingen av hans barn har hört talas om den. Inte heller Rolf Wennerström som växte upp på Stenstorp B på 40-talet, eller Bertil Andersson som också var i Stenstorp som barn, känner till den här husgrunden. Fiberkabeln som grävdes ner på andra sidan vägen 2019 förstörde en del otydliga lämningar på den sidan.

4.5 Grindar i Stenstorp

Förr fanns det ett antal grindar att passera inom Stenstorp. Gårdarna var inhägnade med gärdesgårdar. Korna gick på ägorna, även i skogen. Grindarna höll boskapen på ägorna. Vid Grinden på 60-talet var några hagar kohagar, inhägnade med taggtråd. Alla grindar var borta.

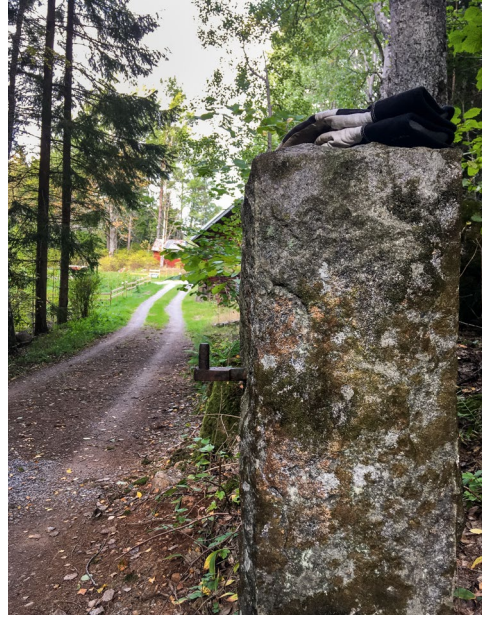
Den första grinden fanns givetvis vid Grindstugan, vid Stenstorps gräns mot Onsongsmarken. Nästa grind var mindre än 100 meter efter Grinden, där det går en bäck under vägen. Göran Hansson berättade att de åkte på fotsteget på bilarna för att öppna grindarna.

En tredje grind fanns vid Ålbäckslyckan, på gränsen mellan Grinden och Stenstorp B, vid nuvarande uppfart till Sjöstugan. En hake till grinden sitter fortfarande i tallen som står där.

Enligt uppgift från Rolf Wennerström och Bertil Andersson fanns det en grind efter vägen från Stenstorp mot Vadsjön, där stigen från Stenstorp A kommer upp till vägen mot Vadsjön. Gränsen mellan Stenstorp A och Stenstorp B går där. Gittan Ziemke och Eva Wasteson minns fler grindar utefter vägen mot Vadsjön. Gränsen mellan Stenstorp A och Vadsjön går strax efter gärdet (Stentäppan) sydväst om Stensjön. Det är samma plats som Sture Furhoff satte upp vägbommen på, efter att han bekostat den sista delen av vägen mot Fredriksberg från vändplan till Vadsjön. En grind till skall ha funnits längre åt Vadsjön.

Vid Norralund finns det huggna grindstolpar av granit vid tomtgränsen.

På ängen vid Knallen står fortfarande ingenjör Hollertz grind till Sjöstugans tomt lutad mot ett träd.

5.3 Sjöbacka

Nedan visas foto och text från ref [18].

Onsorgsmarken 13:1, Sjöbacka, Vånga: 35 ha, 3.5 åker, 31.5 skog m. m. Tax 11.400. Trä, 1852, 2 rum, 1 kök, 2 hallar. Rest. 1934, mod. 1946. El, v, avl. Bost.hus, trä omkr. 1885 1 rum. Ekonomibyggn. Trä, 1885, för 2 hästar o. 5 nötkr. Lantbr. Karl o. Edla Olsson; barn: Adelina, John, Greta, Ragnar.

Sjöbacka var jordbruk fram till 1949, då flyttade Karl och Edla Olsson till Finspång. Gården behölls i släktens ägo, ingen bodde permanent utan det var ett sommarställe. I mitten på 1980-talet flyttade yngste sonen Ragnar och Elsie Olsson till Sjöbacka. Ragnars syster Greta var gift med Herbert Andersson från Vadsjön. Deras son Bertil Andersson äger sedan 2017 Sjöbacka tillsammans med sina döttrar Matilda Andersson och Carolina Andersson. Det är 6:te och 7:te generationen på Sjöbacka och barnbarnen blir den 8:de.

- Inga Hansdotter.
- Anna-Greta Jonsdotter.
- Johan Pettersson. Johan har efternamnet Persson i [7] och även i [30]. I [30] skriver han under dokument med Johan Pettersson.
- Edla Olsson.
- Ragnar Olsson och syskon.
- Bertil Andersson med döttrar.

Här är Bertil Andersson med sin fru Susana Geifman från Mexico.

5.3.1 Byggnader på Sjöbacka

På Sjöbacka vet man historien om de olika husen, tack vare att gården varit i samma familj så länge. Ett flygfoto från slutet av 1950-talet är en bra utgångspunkt, se nästa sida.

Det första huset, som brann ner 1851 [7], stod på gårdsplanen som på fotot är skynd av den stora asken. Asken har en egen historia. Ursprungligen planterades två askar cirka 1835, den andra fanns där boningshuset nu står. Tanken var att man skulle se sjön mellan de två askarna.

Den gamla knuttimrade boden var på sin okända ursprungliga plats ladugård för 1 ko. Den flyttades till Sjöbacka för att användas som bostad medan det nya huset byggdes [7] och fick murad spis och skorsten. När stugan var klar 1852 [18] togs spisen och skorsten bort och det blev bod. Boden har så kallade vargluckor i stället för fönster. På flygfotot skymms boden av asken.

Ca 1918 flyttades en stuga till Sjöbacka från Hagalund. På flygfotot är den till höger om asken. Den togs dit som undantagsstuga till Edla Olssons föräldrar Johan och Johanna Pettersson.

Ladugården som syns på flygfotot togs bort 1960, men grunden finns kvar. Ett nytt mindre bostadshus stod klart 2019. I övrigt bebyggelsen som i början på 1900-talet.

5.4 Norralund 1 och Norralund 3

Av någon anledning finns inte Norralund med i varken [8] eller [18] Här är Norralund 1, till vänster boden där det fanns en handelsbod.

Foto: Andreas Rosemarker

10 Personregister

Register på omnämnda personer, med undantag för personer i Appendix

Andersson, Anna 98, 136
Andersson, Bengt 115, 116
Andersson, Bertil 6, 27, 33, 34, 38, 72, 80, 82, 86, 104, 105, 108, 116, 119, 130, 135
Andersson, Birger 115, 116
Andersson, Carolina 104, 135
Andersson, Christian 109
Andersson, Elsa 50
Andersson, Elsa Ulrika 100
Andersson, Greta (f Olsson) 104, 135
Andersson, Harald 49, 50
Andersson, Henning 39
Andersson, Herbert 38, 104, 115, 116, 135
Andersson, Hulda Matilda 115
Andersson, Jack 109
Andersson, Johan 25, 37, 97
Andersson, Kerstin 116
Andersson, Linda 109
Andersson, Martin 85, 97, 98, 136
Andersson, Matilda 104, 135
Andersson, Oskar Fredrik 115, 116, 132, 135
Andersson, Petter "Björkebergern" 31, 33
Andersson, Ralf 109
Andersson, Ulf 5, 50
Bell, hund, 82, 85
Bleckert, Peter 6
Blåman, traktor 86, 112
Brahe, Per 90
Börjesson, Björn 6, 120, 128
Börjesson, Håkan 25, 135
Calle Jakob, glögginnovatör, 132

Carlegrim, Erik 50
Danielsson, Anders 115
Danielsson, Oskar 115
Devine, Josefin 25
Ehlton, Fredrik byggnadsantikvarie 99
Eriksson, Britta 28, 29
Eriksson, Ola 34
Furhoff, Anna-Karin 43, 44, 89, 113, 114, 130, 135
Furhoff, Dagmar 83, 116, 135
Furhoff, Johan 120
Furhoff, Lars 5, 6, 11, 12, 37, 48, 53, 89, 94, 113, 120, 128, 130, 135, 140, 141
Furhoff, Sture 5, 27, 48, 49, 73, 74, 75, 80, 83, 85, 86, 87, 90, 92, 93, 100,
101, 111, 115, 116, 118, 119, 135
Furhoff Jensen, Anna 100, 120, 135
de la Gardie, landshövding 90
de Geer, Louis 18, 53, 126
Geifman, Susana 105
Graneholt, Valter, brevbärare 101
Hallberg, Gustaf Ferdinand 91
Hallberg, Monica (f Hansson) 136
Hansdotter, Inga 33, 104, 112
Hansson, Ella 38
Hansson, Göran 80, 119, 136
Hansson, Stig 136
Hansson, Svea 110, 136
Hansson, Tore 110, 136
Hedenlund, skogvaktare 74, 85
Hollertz, Josef, ingenjör 43, 81, 110, 113, 119
Hollertz, Malte 113
Ivan i Björkelund 113
Jensen, Johnny 100
Joan ”tioöresbonnen” 43
Johansdotter, Elisabett 53
Johansson, A P 110
Johansson, Anders 112

Johansson, Arne 100
Johansson, Britta 100
Johansson, Elna 100
Johansson, Eva (f Pettersson) 135
Johansson, Helmer "Jocke" 82, 83
Johansson, Karl 100
Jonsdotter, Anna-Greta 104
Jönsson, Anders 39, 87, 94, 122
Jönsson, Hans 30, 87
Jönsson, Måns 18
Karlsson/Carlsson, Anders Joh. 115, 116, 132
Karlsson, Bengt 36
Karlsson, Lovisa (f Andersson) 115, 116, 132
Karn, Anna Britta (f Pettersson) 101, 135
Kempe, forstmästare 74
Kjellerstedt, fanjunkare/rustmästare 73, 108
Kjellmark, Bernhard A 93
Kärsti/Christina, Drottning 18, 131
Larsson, A P 18
Larsson, Nils 37
Lindhé, Curt 86
Lindsten, Peter 98, 135
Lövgren, Anders 111
Moberg, Britt-Marie 50
Monet, Claude 93
Neumüller, Kristina 129
Nibblén, Inga Lisa (f Pettersson) 112, 135
Nilsson, Mathilda Wilhelmina 116
Nilsson, Anna-Lisa 28
Nilsson, Karl "Kalle med hatten" 76, 119
Nordin, Christina 120
Nygren, Kurt 86
Olofsson, Karl Emanuel 100
Olsson, Adelina 104
Olsson, Anders 88, 97

Olsson, Bengt 18
Olsson, Edla 31, 38, 104, 107, 116, 119, 132, 135
Olsson, Elsie (f Hansson) 38, 86, 104, 135
Olsson, Gustaf E 5, 11, 37, 40, 79, 123, 129, 136, 137
Olsson, Hans 88
Olsson, John 85, 104, 135
Olsson, Karl 38, 104, 116, 119, 132, 135
Olsson, Maja Stina 123
Olsson, Maria Katarina 97
Olsson, Ragnar 85, 86, 104, 112, 135
Omsland, Sigurd 86
Pedersen, Dag 5, 85, 86, 87, 98, 111, 120, 135
Pedersen, Finn 5, 98, 120, 135
Pedersen, Oskar 5, 25, 26, 27, 30, 34, 36, 39, 42, 43, 44, 46, 48, 55, 73, 74,
83, 84, 85, 86, 88, 89, 92, 95, 98, 100, 110, 120, 124, 128, 129, 131, 135
Pedersen, Ulla (f Furhoff) 5, 110, 120, 132
Persson, Daniel 21, 48, 84, 115, 116
Persson, Håkan 6
Petersson, Adolf Fredrik "Adel i Nybäck" 28, 29, 63, 89
Pettersson, Birgit 112
Pettersson, Dan 6
Pettersson, Einar 101
Pettersson, Johan 33, 104, 107
Pettersson, Johanna 33, 101, 107, 112, 135
Pettersson, Karin (f Tell) 101
Pettersson, Lars 69, 101, 102, 135
Pettersson, Otto 101, 110, 112, 135
Pukitis Furhoff, Eva 113, 120, 135
Rode, Anna 6
Rosemarker, Andreas 107, 108
Rosen, Anda 112
Rosen, Kent 112
Rubin-Karlsson, Hjördis 136
Samuelsson, Göran 68, 73, 74, 90
Slatte, troll 94

Stevin, Simon 6
Svahn, Algot 25, 74, 85, 91, 98, 136
Svahn, Arne 136
Svahn, Curt 136
Svahn, Ingvar 91, 99, 136
Svahn, Rosa 98, 136
Svahn, Rune 136
Svensson, Nils 84
Söderholm, Ingegerd 6, 28, 121
Söderlund, Olle 108
Teklay, Zaid 50
Tell, Anna 101, 135
Tell, Pontus 101, 135
Thelin, Curt 39
Tielman, Bertil 5, 48, 49, 73, 74, 75, 100, 101, 115, 116, 118, 135
Tielman, Björn 135
Tielman, Bo 135
Tielman, Peter 48, 135
Tolhage 111
Tollin, Clas 129
Tor, biskop 122
Trine, hund 103
Tuoma, Stefan 123
Wasteson, Elisabet "Lisa" 120
Wasteson, Eva (f Furhoff) 5, 6, 48, 50, 80, 82, 111, 120, 127, 135
Wasteson, Martin 120
Wasteson, Per "Pelle" 66, 120
Wasteson, Åke 5, 48, 50, 87, 93, 116, 135
Wennerström, Rolf 17, 27, 39, 80, 108, 119, 136
Wickström, Håkan 6, 89
Widén, familj 108
Yddal Aarset, Kjell-Inge 103
Ziemke, Birgitta "Gittan" (f Furhoff) 25, 49, 77, 80, 83, 101, 108, 111, 120, 131, 135
Ziemke, Curt 101, 135